

Informalno pridobivanje znanja¹

Informal Acquisition of Knowledge

Drago B. Rotar

Povzetek

Članek se ukvarja z obdelavo pojma (in polja objektov) »informalno pridobivanje znanj« v različnih diskurzih, ki obravnavajo transmisije simbolnih konstitucij v clo-

- 1 Pojasnilo k uporabi izraza »informalno pridobivanje znanja« v članku: v pričujočem besedilu ne gre za »priložnostno pridobljena znanja«. Vernakularizacija oz. »ponaševanje« tujih izrazov za vsako ceno in ob vsaki priložnosti je precej vprašljiva dejavnost z velikokrat povsem nesmiselnimi učinki. Seveda ne mislim, da je samo iskanje ustreznice povsem nesmiselno, le največkrat je škodljivo zaradi ekskomuniciranja iz znanstvenega polja, ki pri nobeni znanosti ni nacionalno, in zaradi utvare, da je koncept kaj bolj razumljiv, če je izražen z »domačo« besedo. »Poenotenje« terminologije največkrat streže tej iluziji in praktično nikoli ne izhaja iz spoznavnih razlogov znanosti, zato pa izhaja iz drugih razlogov, ki so sami potrebni rigorozne analitične obravnave. To pa je glavna problematika članka, ki sodi med obravnave zunaj institucijskega izobraževanja. Izenačevanje izraza *informal* (ki pomeni marsikaj, le priložnostno ne) z izrazom *priložnostno* (*occasional*) odreka prvemu pravico do obstoja, saj ga zreducira na naključno in obstransko, medtem ko poskušam v članku pokazati, da gre za nekaj povsem drugega: po mojih ugotovitvah, ki seveda niso andragoške, ampak antropološke, je informalno v kulturnem, torej tudi izobraževalnem, kontekstu temeljen proces, ki, poleg tega da v njem ni prav veliko naključnega, priložnostnega ali občasnega, daleč presega okvir kakršnega koli urjenja za neko (vselej za omejen čas) domnevno koristno početje ali za kakršne koli pristočasne, občasne ali priložnostne dejavnosti. *Informalno* izobraževanje je namreč *nujen del formiranja in delovanja* posameznikove avtonomije in je prav tako *nujna podlaga sleberne intelektualne dejavnosti*, tudi in v enaki meri znanosti in umetnosti. Zgled za izrivanje informalega in njegovega nadomeščanja s trivialnim, ki je bliže priložnostnemu, so različna »kreativna« izobraževanja ali urjenja, ki udeležencem vtepajo v glave vzorce hipotetično »dobrih preskušeni« praks. Drugače rečeno, informalno (nezapovedano, nenadzorovano od instanc, samoinicativno) je priložnostno le toliko, kolikor so vse človeške dejavnosti priložnostne, ni pa niti naključno niti zunaj družbenih procesov niti sporadično. Je ena izmed konstitutivnih podlag civilizacije, katere del smo. Nadomeščanje informalega s »praktičnimi« ali »koristnimi« spretnostmi ali s »priložnostnimi« oz. »frivolnimi« početji pa to civilizacijo spodjeda. Informalno, ne pa priložnostno, pridobivanje znanj je nujna sestavina znanstvene in kulturne ustvarjalnosti, brez katere ni te ustvarjalnosti, ki je ni mogoče zapovedati, jo pa je mogoče zatreti (in ponekod se je to povsem posrečilo) prav s pomočjo imperativnih poenotenj v resnici heterogenih stvari.